

Тернопільська обласна рада

Управління освіти і науки Тернопільської військової адміністрації

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія

ім. Тараса Шевченка

Кафедра української мови і літератури та методик їх навчання

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ В МОВНО-ЛІТЕРАТУРНІЙ

ОСВІТНІЙ ГАЛУЗІ В ЗЗСО

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014 Середня освіта (Українська мова і література)

ОПП Середня освіта (Українська мова і література. Зарубіжна література)

Кременець – 2023 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Українська наукова мова» для студентів, які навчаються за спеціальністю 014 Середня освіта (Українська мова і література.) Кременець, 2024. 18 с.

Розробник: Комінярська І.М., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури та методик їх навчання, Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка

Робоча програма схвалено на засіданні кафедри української мови і літератури та методик їх навчання (протокол № 1 від 29 серпня 2023 року)

Завідувач кафедри Назарець В.М.

1. Вступ
2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Кількість кредитів – 3 (90 год)	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна навчальна дисципліна	
Модулів – 2	спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література) ОПП Середня освіта (Українська мова і література. Зарубіжна література)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	
		Семестр – 1	Семестр – 1
Загальна кількість годин – 90 год.		Лекції	
	22 год.	6 год	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 2	Освітній рівень: другий (магістерський)	Практичні	
		22 год.	8 год.
		Самостійна робота	
		46 год.	76 год
		Вид контролю: екзамен	Вид контролю: екзамен

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:
для денної форми навчання – 48,9% / 51,1 %.;
для заочної форми навчання – 15,6% / 84,4 %.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Освітня компонента «Технології формування компетентностей в мовно-літературній освітній галузі в ЗЗСО» пропонується як обов'язкова нормативна навчальна дисципліна для підготовки магістрантів галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література) ОПП Середня освіта (Українська мова і література. Зарубіжна література). Магістранти як вчителі української мови і літератури ЗЗСО, викладачі закладу фахової передвищої, вищої освіти повинні володіти сучасними технологіями викладання української мови і літератури для здійснення своїх професійних обов'язків.

Освітня компонента «Технології формування компетентностей в мовно-літературній освітній галузі в ЗЗСО» – сходинка у світ удосконалення та формування професійних

компетентностей вчителя української мови і літератури, викладача закладу фахової передвищої, вищої освіти, а також наукових та інтелектуальних знань, умінь й навичок, вхід у теорію та практику освітньої діяльності.

Вивчення даного курсу забезпечує реалізацію нормативних документів вчителя української мови і літератури, викладача закладу фахової передвищої, вищої освіти та впровадження інноваційних технологій навчання за допомогою компетентностей для розвитку фундаментальних пошуків, що сприяє постійному збагаченню змісту навчальних курсів новітніми науковими досягненнями в обраній фаховій галузі. Кожна освітня галузь має як загальну, так і спеціальну термінологію, що формувалася протягом історичного розвитку методики мови та літератури. Уміння нею користуватися в процесі освітньої діяльності є надзвичайно важливим для формування компетенцій здобувача вищої освіти у галузі як педагогіки, так і методик навчання, а також технологій навчання.

Мета освітньої компоненти «Технології формування компетентностей в мовно-літературній освітній галузі в ЗЗСО» має прикладний характер і відіграє провідну роль у професійній підготовці майбутніх вчителів української мови і літератури, викладача закладу фахової передвищої та вищої освіти. Її метою є забезпечення високого рівня оволодіння мовно-комунікативною, предметно-методичною, інформаційно-цифровою, прогностичною, організаційною, оцінювально-аналітичною, інноваційною, здатністю до навчання впродовж життя та рефлексивною компетенціями відповідно до Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (*Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України № 2735 від 23.12.2020р. та Постанови КМУ від 31.05.2017р. № 373 (зі змінами)*). У їх становленні важливе значення має технологічний підхід до навчання, що відображає інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти та реалізацію Концепції НУШ та забезпечує умови розвитку особистості, у яких реалізується їх творчість, індивідуальність та свобода саморозвитку.

Вивчення технології формування компетентностей передбачає виконання системи загальнометодичних та практичних завдань.

Загальнометодичні завдання:

- ✓ підготовка майбутніх вчителів, викладачів закладу фахової передвищої та вищої освіти до педагогічної діяльності в умовах реформування сучасної школи, реалізації концепцій мовної освіти в Україні та Концепції НУШ;
- ✓ навчання здобувачів вищої освіти порівняння теоретичних знань із практичними потребами сучасної школи, втілення нових методичних ідей у практику опанування предмета, застосування педагогічних інновацій;
- ✓ формування в майбутніх учителів-словесників, викладачів закладу фахової передвищої та вищої освіти дослідницьких навичок, розвиток уміння здійснювати самостійні наукові пошуки та експериментальні дослідження.

До **практичних завдань** технології формування компетентностей зараховують:

- ✓ професійне здійснення методичного аналізу матеріалу, що вивчатиметься;
- ✓ уміле використання дидактичних можливостей дидактичного апарату технологій навчання;
- ✓ складання плану-конспекту з прогнозованими завданнями для формування компетентностей відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти (Постанова КМУ № 898 від 30.09.2020 р.);
- ✓ оволодіння технологією основних методів і прийомів навчання української мови та літератури, оптимальне використання засобів навчання;

У ході вивчення освітнього компонента «Технології формування компетентностей в мовно-літературній освітній галузі в ЗЗСО» магістрант, з огляду на набуті у вищій школі знання з української мови, повинен навчитися їх застосовувати відповідно до своїх професійних потреб, самостійного мислення та ґрунтовних висновків.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати:**

- внесок провідних дидактів та вчених-методистів у теорію та практику навчання української мови;
- принципи навчання та їх специфіку;

- основні класифікації методів, прийомів і засобів навчання;
- типологію уроків української мови;
- нові підходи до навчання української мови а ЗЗСО.

У результаті опрацювання теоретичних аспектів здобувачі вищої освіти повинні **вміти**:

- упроваджувати технологію формування компетентностей в мовно-літературній освітній галузі в ЗЗСО;
- добирати дидактичний матеріал відповідно до теми заняття;
- розробляти план-конспект уроку, лекції, практичне заняття;
- добирати, конструювати та використовувати засоби навчання на уроках та лекційних заняттях;
- аналізувати уроки української мови.

Курс «Технології формування компетентностей в мовно-літературній освітній галузі в ЗЗСО» спрямований на формулювання студентів таких професійних компетентностей:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі або проблеми в галузі освіти, що передбачає здійснення інновацій та/або проведення педагогічних досліджень і характеризується невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування до досягнення спільної мети.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Здатність до самостійного вивчення нових методів і форм роботи та використання новітніх педагогічних технологій у практичній діяльності, підвищення професійної майстерності.

ЗК 6. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

ФК 1. Здатність забезпечувати здобуття освіти державною мовою.

ФК 4. Здатність критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності.

ФК 6. Здатність моделювати зміст навчання відповідно до очікуваних результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів / студентів. Здатність здійснювати інтегроване навчання учнів/ студентів. Здатність визначати й реалізовувати ефективні методи у вивченні й навчанні української мови і літератури, зарубіжної літератури.

ФК 8. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності та визначати траєкторію власного саморозвитку.

ФК 10. Здатність транслювати сучасні методи й технології навчання української мови і літератури, зарубіжної літератури у площину навчальних предметів української мови, української літератури та зарубіжної літератури з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

Програмні результати навчання

ПРН 2. Володіти комунікативною компетентністю (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти).

ПРН 3. Здатність здійснювати навчання та викладання української мови і літератури, зарубіжної літератури в ЗЗСО, ЗФПО, ЗВО на основі сучасних освітніх методик і технологій, а також принципів та практик європейських країн.

ПРН 4. Демонструвати уміння критично використовувати світоглядні теорії та засвоєні теоретичні знання у сфері суспільних і професійно орієнтованих дисциплін, обирати й використовувати відповідні навчальні засоби для побудови технологій навчання.

ПРН 5. Демонструвати знання категоріального апарату лінгвістики та літературознавства.

ПРН 8. Планувати, проектувати, конструювати, організувати й аналізувати свою педагогічну діяльність на основі засвоєних знань, умінь та навичок із професійно орієнтованих дисциплін.

ПРН 9. Застосовувати сучасні технології (зокрема інформаційні) для забезпечення якості навчально-виховного процесу в ЗЗСО, ЗФПО, ЗВО.

ПРН 11. Проявляти здатність до самостійного та автономного навчання упродовж життя, розвиток мотивів самоактуалізації у сфері професійної діяльності, уміння застосовувати творчі здібності, які характеризують готовність до створення принципово нових ідей.

4. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Методологічні засади мовно-літературної освітньої галузі Нової української школи

Тема 1. Нормативні документи вчителя української мови і літератури, їх зміст та структура. Концепція НУШ. Державний стандарт базової середньої освіти (2020). Освітні програми. Типові освітні програми з мовно-літературної освітньої галузі з предмета «Українська мова», їх структура та характеристика:

- ТОП для 5-6, 7-9 класів за ред. Н. Голуб, О. Горошкіної.
- ТОП для 5-6 кл. за ред. О. Заболотного, В. Заболотного, В. Лавринчук, К. Пліванчук, Попова Т.

Типові освітні програми з мовно-літературної освітньої галузі з навчального предмета «Українська література», їх структура та характеристика:

- ТОП з укр. літератури для 5-6 кл. за ред. Яценко Т. О., Пахаренко В. І. ;
- ТОП з укр. літератури для 5-6 кл. за ред. Чумарної М.І., Пастушенко Н.М.;
- ТОП з української літератури для 5-6 кл. за ред. Архипової В.П., Січкара С.І., Шило С.Б.

Перелік навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих МОН України для використання в 5-11 класах закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою.

Тема 2. Науково-методичні основи сучасного уроку української мови і літератури. Ознаки сучасного уроку, його типологія та структура. Підготовка вчителя до уроку. Складові технології уроку, його етапи. Уроки з використанням ІКТ, їх структура та план проведення. Види класифікацій уроків у сучасній методиці навчання української мови. Типологія уроків української мови на основі ланок засвоєння інформації. Сучасна класифікація уроків української мови. Методи мовленнєвої практики. Прийоми навчання на уроках української мови та української літератури. Нетрадиційні уроки. Сучасний урок літератури. Компоненти інформаційної картки уроку. Компоненти моделі уроку. Класифікація різних типів уроків.

Тема 3. Компетентнісний урок української мови і української літератури. Концепція НУШ – держстандарт – програма – підручники – вимірювачі якості освіти. Забезпечення якості середньої освіти. Напрями внутрішньої системи забезпечення якості освіти: освітнє середовище, система оцінювання, системи педагогічної та управлінської діяльності. Теоретичні та практичні основи конструювання компетентнісного уроку за

Оленою Голик: рефлексивне, технологічне, емоційне, змістове, мотиваційне поля та поле цілепокладання. Вимоги до компетентісно зорієнтованого уроку. Дистанційне навчання. Використання технологій дистанційного навчання в різних форма здобуття освіти. Етапи організації дистанційного навчання. Критерії вибору інструментів організації дистанційного навчання. Поширені веб-ресурси для дистанційного навчання. Онлайн-урок, його тривалість та особливості оцінювання й контролю. Сервіси для творчої роботи з навчальним матеріалом. Європейський і український перелік компетентностей, методика їх реалізації. Формування наскрізних вмінь на компетентісному уроці. ТОП для 5-6 класів. Функція вчителя та учня на компетентісному уроці. Ознака компетентісного уроку – варіантність і гнучкість структури. Форма компетентісного уроку: технологій та методи. Ціннісні орієнтири. Мета мовно-літературної освітньої галузі. Навчальна і модельна програми. Очікувані результати: знаннева, діяльнісна та ціннісна складові частини уроку. Соціокультурна змістова лінія. Укладання конспектів компетентісного уроку з української мови і української літератури з схемою Олени Голик.

Тема 4. Рефлексія як інструмент мислення в дизайні компетентісного уроку української мови і літератури.

Засади Державного стандарту базової середньої освіти: особистісно орієнтований, компетентісний, діяльнісний підходи. Компетентність: знання, особисті якості та діяльність. Компетентна особистість, компетентний учень. Реалізація компетентісного підходу до навчання на уроці української мови і української літератури: мета, суть, зміст, організація, управління, контроль, результативність. Основні вимоги до сучасного уроку української мови і літератури: структура, зміст й процес навчання, підготовка й організація, техніка проведення уроку. Інновації та традиції. Навички вчителя НУШ: моделювання, проектування, конструювання. Етапи конструювання компетентісного уроку української мови і літератури: вступне повторення, вивчення нового матеріалу, практичний етап, спостереження і діагностування, домашня робота, узагальнення і систематизація, психологічний супровід. Освітні новації: фідбек, шеренг і рефлексія. Фази педагогічної рефлексії. Рефлексія на початку та наприкінці уроку. Класифікація педагогічної рефлексії: за змістом, за формою, за функцією. Класифікація рефлексії за сферами людської сутності. Прийоми рефлексії. Етапи рефлексивних навичок. Методи, прийоми і засоби навчання на етапі узагальнення і систематизації знань уроку української мови і літератури.

Тема 5. Технологія й техніка аналізу уроку. Урок – найвища форма майстерності вчителя, його чинники успіху. Основні типи аналізу уроку: повний, короткий, комплексний і аспектний. Види аналізу уроку: дидактичний, психологічний, виховний, методичний, організаційний. Підходи до аналізу уроку: по елементний і поетапний. Основні положення та вимоги до системного аналізу уроку. Програма спостереження й аналізу уроку.

Змістовий модуль 2. Технології навчання та формування компетентностей НУШ на уроках української мови і літератури. **Технології та методики навчання в лінгводидактичному дискурсі в закладах освіти.**

Тема 6-7. Технології формування компетентностей в мовно-літературній освітній галузі. Методологічні вимоги та критерії до технологій навчання й формування компетентностей на уроках української мови та літератури. Структура технологій. Основні

технології вчителя-словесника: особистісно орієнтована, проектна, текстоцентрична, інформаційно-комунікативна, технологія розвитку критичного мислення, інтерактивна технологія, технологія проблемного навчання, біоадекватна технологія, технологія створення ситуації успіху, діалогова технологія, здоров'язбережувальна. Технологічна карта формування компетентностей кожної з технологій, їх методи та прийоми.

Тема 8. Інтегроване навчання – засіб формування цілісної наукової картини світу. Особливості методичної та діяльнійшої інтеграції української й зарубіжної літератури та історії. Методична та діяльнійша навчальна інтеграція, її види діяльності. Методи та прийоми навчання. Інтегроване вивчення творів пейзажної лірики. Порівняльна таблиця діяльнійшої інтеграції: кольори, емоції, образи, ліричний герой. Діяльнійша інтеграція – цінності, потреби, емоції. Колективне складання цілісного образу ліричного героя. Робота в колі «Визнач художній засіб». Робота в парах «Знайди ключові слова з віршів». Індивідуальна робота «Виконай тести».

Види навчальнійшої діяльності: знайди зайве, складання ТОП-10 ліричних творів про природу, написання есе «Наскільки необхідно дбати про природу», творча проєкція «Як сприймали природу первіснообщинні люди? Як сприйматимуть природу в ХХІІ столітті?», створення порівняльнійшого малюнка «Якою я бачу природу? Якою бачать її митці?». Інтегроване вивчення творів зарубіжнійшої літератури та історії: Г.К. Андерсен «Снігова королева» та королева Вікторія – королева Великої Британії (1837-1901).

Види навчальнійшої діяльності: рольова гра «Діалог історичного діяча та художнійшого персонажа», лінгвістичний аналіз стилю художнійшого твору та історичнійшої довідки, записати відеороздум «Якби я був/була Президентом України, то...», рефлексія «Який висновок мають зробити українці – очевидці Револуції гідності? Чого навчила мене історія про тата-зірку?».

Тема 9. Практична медіаосвіта на уроках українськійшої мови і літератури в ЗЗСО. Медіатексти. Форми роботи з медіатекстами. Головні дидактичні функції комп'ютерних технологій: пізнавальна, розвивальна, комунікативна, дослідницька.

Технологія сторітелінгу, види та основні функції (мотиваційна, інструмент впливу, єднальна, утилітарна, комунікативна).

Медіатехнологія «Хмара тегів» – інтерактив під час уроку. Безкоштовні сервіси для створення хмари слів: **Word It Out, Word Cloud Generation, Word Art, Word Art (Tagul), Answergarden.**

Медіатехнологія QR-код – графічне зображення інформації. Переваги використання QR-кодування. Створення QR-код на матеріалі уроку українськійшої мови та літератури в 5- 6 класах.

Створення ментальних карт як зручного інструменту для мислення і структуризації інформації. Характерні риси ментальних карт. Програми для створення ментальних карт: **Freemind – open source, Coggle (www.coggle.it).**

Технологія скрайбінг. Переваги скрайбінгу у навчанні українськійшої мови і літератури. Спеціальні програми та онлайн-сервіси для створення скрайбінгу: **PowToon.**

Технологія BYOD – інтеграція аудіо, відео та візуалізація певнійшої інформації на уроці українськійшої мови і літератури. Програми для створення BYOD : **Google Classroom, Google Classroom, Socrative, Google Drive.**

Креолізовані тексти – вербальне та невербальне текстове утворення на уроці українськійшої мови і літератури. Види візуальнійшої смислової єдності: дудли, скрапбукінг, кардмейкінг, буклет, брошура, постер, колаж, фотоколаж, комікс, буктрейлер. Інтернет-сервіси для створення креалізованих текстів: **Word, Publisher.** Для створення інтерактивнійшого плаката використовують інтернет-сервіси: **Glogster, Prezi, Projekt, Linoit, SlideRosket. Photo to Color Sketch** – програма для перекладу фото в начерк; **Poster Forge** – програма для створення постерів з фото й картинок; **Canva** – онлайнвий конструктор для створення банерів, візиток,

ілюстрацій і постерів. Веб-сервіси для створення коміксів: *Pixton, Marvel Comics, Bitstrips, Make Beliefs Comix.com*.

Брендинг – образ корпоративного логотипу і талісману.

Використання медіаосвітніх ігор для формування медіаосвітньої компетентності учнів ЗЗСО на уроках української мови і літератури, їх значення та використання.

Тема 10. Методологічні та дидактичні основи лінгводидактичної підготовки спеціалістів-філологів та актуальні проблеми методики викладання у закладах освіти. Концептуальні засади вищої філологічної освіти. Інноваційні процеси у філології та лінгводидактиці. Модель випускника філологічних/гуманітарних факультетів закладу освіти. Поняття «компетентність», «компетенція», «професійна компетенція», «професійна мовнокомунікативна компетенція» (історичні коментарі за працями В.Гумбольда, Н. Хомського, Г.Хармона, К.Менга та ін.) вчителя-словесника у світлі сучасної освітньої парадигми.

Аналіз чинних навчальних планів гуманітарних факультетів, їх структура та опис. Місце професійно спрямованих теоретико-практичних курсів у системі фахової підготовки майбутніх вчителів-словесників.

Методика української мови у вищій школі як наука і навчальна дисципліна. Українська мова як мова навчання та дисципліна у вищій школі. Професійна комунікативна компетенція як результат фахової підготовки студентів філологічних/гуманітарних факультетів у системі вищої освіти. Кредитно-модульна технологія викладання української мови у закладах освіти. Організація самостійної та індивідуальною роботою студента. Педагогічна практика в закладах освіти. Основні форми викладання циклу дисциплін української мови та української літератури. Факультативи, спецкурси, спецсемінари як додаткові форми організації навчання та їх розвиток у лінгводидактиці. Електронна лінгводидактика. Методи контролю, облік та оцінювання студентської успішності з лінгвістичних дисциплін.

Предмет, завдання та основні категорії методики викладання у закладах освіти. Метод, прийом, уміння і навички. Первинні і вторинні уміння, співвідношення понять знання та уміння. Функції умінь та здібностей. Основні характеристики уміння.

Тема 11. Технології та методики навчання у закладах освіти.

Концептуальні засади технологій педагогічного дискурсу. Поняття про технології навчання в лінгводидактиці та їх приклади. Когнітивно-комунікативна методика навчання української мови. Інформаційні технології та мультимедійні засоби. Технології створення методичного архіву словесника. Технології аналізу тексту. Лінгводидактичний аналіз. Аналіз тексту в педагогічному дискурсі. Поняття про лінгводидактичний аналіз тексту. Приклади технологій лінводидактичного аналізу тексту.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекції	семінар	самостійна робота		лекції	семінар	самостійна робота
<u>Змістовий модуль 1. Методологічні засади мовно-літературної освітньої галузі Нової української школи</u>								

Тема 1. Нормативні документи вчителя української мови і літератури, їх зміст та структура.	8	2	3	4	8	1	1	6
Тема 2. Науково-методичні основи сучасного уроку української мови і літератури.	8	2	2	4	7		1	6
Тема 3. Компетентнісний урок української мови і української літератури.	8	2	2	4	7	1		6
Тема 4. Рефлексія як інструмент мислення в дизайні компетентнісного уроку української мови і літератури.	8	2	2	4	8	1	1	6
Тема 5. Технологія й техніка аналізу уроку.	8	2	2	4	7		1	6
Разом за змістовим модулем 1	40	10	10	20	37	3	4	30
<u>Змістовий модуль 2. Технології навчання та формування компетентностей НУШ на уроках української мови і літератури. Технології та методики навчання в лінгводидактичному дискурсі в закладах освіти.</u>								
Тема 6. Технології формування компетентностей в мовно-літературній освітній галузі.	8	2	2	4	9	1	1	7
Тема 7. Технології формування компетентностей в мовно-літературній освітній галузі.	8	2	2	4	9	1		8
Тема 8. Інтегроване навчання – засіб формування цілісної наукової картини світу.	8	2	2	4	8		1	7
Тема 9. Практична медіаосвіта на уроках української мови і літератури в ЗЗСО.	8	2	2	4	9	1		8
Тема 10. Методологічні та дидактичні основи лінгводидактичної підготовки спеціалістів-філологів та актуальні проблеми методики викладання у закладах освіти.	8	2	2	4	9		1	8
Тема 11. Технології та методики навчання у закладах освіти.	10	2	2	6	9		1	8
Разом за змістовим модулем 2	50	12	12	26	53	3	4	46
ВСЬОГО	90	22	22	46	90	6	8	76

6. Теми практичних занять та критерії оцінювання навчальних досягнень

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Нормативні документи вчителя української мови і літератури, їх зміст та структура.	2/1
2	Тема 2. Науково-методичні основи сучасного уроку української мови і літератури.	2/1

3	Тема 3. Компетентнісний урок української мови і української літератури.	2
4	Тема 4. Рефлексія як інструмент мислення в дизайні компетентнісного уроку української мови і літератури.	2/1
5	Тема 5. Технологія й техніка аналізу уроку.	2/1
6	Тема 6. Технології формування компетентностей в мовно-літературній освітній галузі.	2/1
7	Тема 7. Технології формування компетентностей в мовно-літературній освітній галузі.	2
8	Тема 8. Інтегроване навчання – засіб формування цілісної наукової картини світу.	2/1
9	Тема 9. Практична медіаосвіта на уроках української мови і літератури в ЗЗСО.	2
10	Тема 10. Методологічні та дидактичні основи лінгводидактичної підготовки спеціалістів-філологів та актуальні проблеми методики викладання у закладах освіти.	2/1
11	Тема 11. Технології та методики навчання у закладах освіти.	2/1
Разом		22/8

Критерії оцінювання знань студентів

Оцінювання результатів навчальної діяльності студентів на семінарських заняттях з навчальної дисципліни «**Технології формування компетентностей в мовно-літературній освітній галузі в ЗЗСО**» здійснюється в межах від 0 до 5 балів за такими критеріями:

- безпомилкове володіння матеріалом;
- здатність до практичного застосування знань;
- ініціативність і творчість;
- активність, самостійність;
- здатність до встановлення міжпредметних зв'язків.

К-сть	Вимога до усної відповіді	Вимога до письмового завдання
0	Студент не знає суті поставлених питань, допускає грубі помилки, потребує підказування.	Студент не розкриває суті поставлених питань, допускає грубі помилки, для виконання завдання користується одним джерелом інформації, не здатний до самостійного виконання завдання.
0	Студент занадто поверхово розкриває суть поставлених питань, потребує підказування.	Студент занадто поверхово розкриває суть поставлених питань, допускає грубі помилки, для виконання завдань користується одним джерелом інформації, не виявляє самостійності.

<p>1</p>	<p>Студент поверхово викладає суть навчального матеріалу, допускає багато помилок під час відповіді на поставлені питання. Викладає матеріал уривчастими реченнями, при відповіді допускає суттєві помилки, які не здатен виправити навіть після коректних запитань. Недостатньо володіє розумовими операціями.</p>	<p>Студент поверхово розкриває суть питання, обмежується недостатньою кількістю джерел інформації, припускає багато помилок.</p>
<p>2</p>	<p>Студент поверхово викладає суть навчального матеріалу, допускає декілька помилок під час відповіді на поставлені питання. Викладає матеріал уривчастими реченнями, при відповіді допускає суттєві помилки, які не здатен виправити навіть після коректних запитань. Недостатньо володіє розумовими операціями.</p>	<p>Студент поверхово розкриває суть питання, обмежується недостатньою кількістю джерел інформації, припускає багато помилок.</p>
<p>3</p>	<p>Студент поверхово, але без помилок викладає суть навчального матеріалу. Відповідь на рівні загальних уявлень про предмет, має фрагментарні навички в роботі з джерелами інформації. Виявляє невисоку культуру викладу знань.</p>	<p>Студент безпомилково, але поверхнево розкриває суть питання, обмежується недостатньою кількістю джерел інформації (3-4).</p>
<p>3</p>	<p>Студент грамотно (невпевнено з підказками) розкриває суть поставлених питань, добре володіє термінами дисципліни, але допускає несуттєві помилки.</p>	<p>Студент грамотно розкриває суть поставлених питань, обмежуючись констатацією готової інформації, допускає несуттєві помилки, виявляє недостатньо самостійності для виконання завдання, де кількість джерел інформації для пошуку - не менше 5.</p>

<p>4</p>	<p>Використовує загальновідомі докази у власній аргументації. Відповідь студента в цілому правильна, логічна та достатньо обґрунтована, однак при відповіді та виконанні практичних завдань допускає несуттєві помилки. Рівень мовленнєвої культури відповідає загальноприйнятим нормам.</p>	<p>Студент грамотно розкриває суть поставлених питань, обмежуючись констатацією готової інформації, допускає несуттєві помилки, виявляє недостатню самостійності для виконання завдання, де кількість джерел інформації для пошуку - не менше 6.</p>
<p>4</p>	<p>Студент не повністю володіє заданим матеріалом, самостійно виявляє творчий підхід до вивченого матеріалу, трансформує одержані знання для формування проблеми, висловлює особисті думки та оцінки на основі всебічного аналізу вихідних даних. Відповідь студента частково повна, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального матеріалу. Вміє пов'язати теорію з практикою, володіє культурою викладу інформації, мова студента грамотна</p>	<p>Студент глибоко розкриває суть поставлених питань, аналізує, систематизує, трансформує інформацію, висуває гіпотези, виявляє абсолютну самостійність, кількість джерел інформації для пошуку – не менше 7 (для написання реферату).</p>

5	<p>Студент повністю володіє заданим матеріалом, самостійно виявляє творчий підхід до вивченого матеріалу, трансформує одержані знання для формування проблеми, висловлює особисті думки та оцінки на основі всебічного аналізу вихідних даних. Відповідь студента повна, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального матеріалу. Користується широким арсеналом засобів доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання. Вміє пов'язати теорію з практикою, володіє культурою викладу інформації, мова студента грамотна</p>	<p>Студент глибоко розкриває суть поставлених питань, аналізує, систематизує, трансформує інформацію, висуває гіпотези, виявляє абсолютну самостійність, кількість джерел інформації для пошуку – не менше 9 (для написання реферату).</p>
---	--	--

7. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання навчальних досягнень

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Укласти бібліографію джерел за темою: «Нормативні документи вчителя української мови і літератури, їх зміст та структура».	8/6
2	Добір та опрацювання фахової літератури: «Науково-методичні основи сучасного уроку української мови і літератури».	7/6
3	Опрацювання рекомендованої літератури за темою: «Компетентнісний урок української мови і української літератури».	7/6
4	Укласти презентацію на тему: «Рефлексія як інструмент мислення в дизайні компетентнісного уроку української мови і літератури»	8/6
5	Укласти повідомлення на тему: «Технологія й техніка аналізу уроку».	7/6
6	Пошук інформації в мережі Інтернет за темою: «Технології формування компетентностей в мовно-літературній освітній галузі».	9/7
7	Добір цікавих матеріалів на тему: «Технології формування компетентностей в мовно-літературній освітній галузі».	9/8
8	Укласти список найновіших статей на тему: «Інтегроване навчання – засіб формування цілісної наукової картини світу».	8/7
9	Укласти презентацію на тему: «Практична медіаосвіта на уроках української мови і літератури в ЗЗСО.».	9/8
10	Пошук інформації в мережі Інтернет за темою: «Методологічні та дидактичні основи лінгводидактичної підготовки спеціалістів-філологів та актуальні проблеми методики викладання у закладах освіти».	9/8
11	Укласти презентацію на тему: «Технології та методики навчання у закладах освіти».	9/8
Разом		46/76

Критерії оцінювання за національною шкалою

Оцінка А «5» («відмінно») (90–100): студент виявляє міцні, глибокі та системні знання навчально-програмованого матеріалу; відповідь студента повна, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального матеріалу; демонструє вміння самостійно знаходити та користуватися джерелами інформації, критично оцінювати окремі нові факти, явища, ідеї, встановлювати причинно-наслідкові та міжпредметні зв'язки, робити аргументовані висновки; користується широким арсеналом засобів доказів власної думки, вирішує складні проблемні завдання; виявляє варіативність мислення і раціональність у виборі способів розв'язання практичних завдань; творчо застосовує професійні вміння і навички; вміє пов'язати теорію з практикою; володіє культурою викладу інформації, мова студента грамотна.

Оцінка В «4» («добре») (82–89): студент виявляє міцні, повні, ґрунтовні знання навчально-програмованого матеріалу; демонструє розуміння основоположних теорій і фактів, вміння аналізувати, порівнювати та систематизувати інформацію, встановлювати зв'язок з обраною професією та робити висновки; використовує загальновідомі докази у власній аргументації; вільно застосовує матеріал у стандартних ситуаціях; відповідь студента в цілому правильна, логічна та достатньо обґрунтована, однак при відповіді та виконанні практичних завдань допускає несуттєві помилки; рівень мовленнєвої культури відповідає загальноприйнятим нормам.

Оцінка С «4» («добре») (75-81): студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, проте його знання недостатньо глибокі та осмислені; відповідь на рівні загальних уявлень про предмет; демонструє деяке порушення логічності й послідовності викладу матеріалу; виявляє вміння частково аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити певні, але неконкретні й неточні висновки; не вміє пов'язати теоретичні положення з практикою; має фрагментарні навички в роботі з джерелами інформації; виявляє невисоку культуру викладу знань.

Оцінка Д «3» («задовільно») (69–74): студент фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу; має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення; виявляє елементарні знання фактичного матеріалу; викладає матеріал уривчастими реченнями, при відповіді допускає суттєві помилки, які не здатен виправити після коректування запитань; недостатньо володіє розумовими операціями; відсутні уміння і навички у роботі з джерелами інформації; не вміє логічно мислити та викласти свою думку.

Оцінка Е «3» («задовільно») (60–68): має мінімально достатні знання з дисципліни, зі значними помилками; у загальному недостатньо орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не досить впевнено, з суттєвими помилками застосовує знання ув практичних ситуаціях.

Оцінка F «2» (35-59) (з можливістю повторного складання): студент не має мінімально достатніх знань з дисципліни; погано або зовсім не орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не виявляє навичок застосовування знань у практичних ситуаціях; демонструє; не виявляє творчі уміння застосування знань, навичок у навчально-дослідній та практичній діяльності.

Оцінка FX «2» («незадовільно») (0–34) (з обов'язковим повторним курсом): не має мінімально достатніх знань з дисципліни; погано або зовсім не орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не виявляє навичок застосовування знань у практичних ситуаціях.

8. Індивідуальні навчально-дослідні завдання та критерії їх оцінювання

1. Підготовка електронної презентації.
2. Укладання конспекту уроку з певної теми з використанням сучасних технологій навчання та формування компетентностей за ДС (2020).
3. Конспектування наукової та навчальної літератури з технологій.
4. Написання аотацій та рефератів.

5. Моделювання та аналіз педагогічних ситуацій з використанням різних технологій.
6. Укласти термінологічний словник технологій формування компетентностей.
7. Укладання бібліографії з електронної лінгводидактики.
8. Підготовка та презентація власного методичного архіву з технологій.
9. Створення тематичних web-сторінок та web-квестів щодо використання різних технологій.
10. Укласти повідомлення ТікТоці.

9. Методи навчання : рольова гра, дискусії, захист навчальних проєктів, розробка презентацій уроків різних типів, моделювання навчальних дискусій, аналіз (самоаналіз) проведеного заняття, використання можливостей Інтернет, застосування теле-, відео-, аудіоматеріалів, електронні бази даних.

10. Методи контролю:

1. Перевірка самостійної роботи.
2. Захист самостійної роботи.
3. Бесіда-опитування.
4. Підсумковий контроль (екзамен).

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль 1												Модуль 2 (ІНДЗ)	Підсумковий тест	Сума балів	
60															
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2									
25						30									
T1	T2	T3	T4	T5		T7	T8	T9	T10	T11	T12				
5	5	5	5	5		5	5	5	5	5	5		15	30	100

Під час оцінювання знань, умінь та навичок студентів з навчальної дисципліни «Технології формування компетентностей в мовно-літературній освітній галузі в ЗЗСО» враховано зміни у Положення про організацію освітнього процесу в КОГПА імені Тараса Шевченка, Наказ № 201-С від 13.11.2020р. URL: https://kogpa.edu.ua/images/main_dir/polozhennya/zminy_pro_org_osv_proc.pdf

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D		
60-68	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	

0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	----------	--	---

12. Методичне забезпечення

Навчально-методичне забезпечення, періодичні видання, посібники, мультимедійні презентації за змістом тем.

13. Рекомендована література

Базова

1. Башманівська Л. А., Усатий А. В. Методика навчання української та зарубіжної літератур у закладах освіти: навчально-методичний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 66 с.
2. Богосвятська А.М. Сучасний урок: скарбничка прийомів рефлексії: посіб. для вчителя-практика. Тернопіль, Підручники і посібники, 2019. 64 с.
3. Дороз В.Ф. Методика викладання української мови у вищій школі: навч.посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2020.176 с.
4. Дороз В.Ф. Методика викладання української мови у загальноосвітніх закладах: навч.посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 386 с.
5. Коваленко Л.В. Розвиток професійної компетентності вчителя української мови та літератури в системі післядипломної освіти: методичний посібник. Суми: Ніко, 2017. 116 с.
6. Методика компетентнісного навчання української мови учнів ліцею на рівні стандарту: методичний посібник. За ред. О.М. Горошкіної, Н.В. Бондаренко, Л.О. Попової. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2020.128 с.
7. Методика навчання української мови. Термінологічний словник. За ред. Олени Горошкіної. Словник-довідник. Електронне видання. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 150с.
8. Методичний путівник Нової української школи: мовно-літературна освітня галузь:збірник науково-практичних матеріалів. За заг. ред. І. Ціка. Краматорськ: Відділ інформаційно-видавничої діяльності, 2021.215 с.
9. Навчання української мови учнів 5 класу на засадах компетентнісного підходу: посібник. За ред.. Н.Б. Голуб, В.І. Новосолова, Г.Т. Шелехова, А.В. Ярмолюк. Київ: Видавничий дім « Сам», 2017.144 с.
10. Нікітіна А.В. Українська лінгвометодика для магістрантів: навчально-методичний посібник. Старобільськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2015. 375 с.
11. Остапенко Н.. Технологія сучасного уроку рідної мови: навч.посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2012. 248 с.
12. Петков С.В., Коломоєць С.Д. Методика викладання у загальноосвітніх закладах: навчальний посібник. Київ: КНТ, 2020. 224 с.
13. Сидоренко В.В. Педагогічна майстерність учителя української мови і літератури в системі післядипломної освіти: акме-синергетичний аспект: термінологічний словник-довідник. Донецьк: Витоки, 2013, 100 с.
14. Токмань Г.Л. Методика навчання української літератури в середній школі. Київ: Академія, 2012. 321 с.
- 15.
16. Чепурний Г.А. Освітня мнемотехніка: навчально-методичний посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2020.152 с.

Допоміжна

1. Горошкіна О. Роль шкільного підручника в реалізації компетентнісного підходу до навчання української мови учнів ліцею. *Українська мова і література в школі*. 2018. № 3. С. 2-7.

2. Горошкіна О. Робота з текстом на уроках української мови: компетентнісний вимір. *Українська мова і література в школі* : науково-методичний журнал. 2019. № 6. С. 2-5.
3. Горошкіна О. Сучасний підручник української мови як освітньо-розвивальне середовище. *Українська мова і література в школі* : науково-методичний журнал. 2016. №4. С. 11-14.
4. Караман С. Формування ключових компетентностей учнів засобами підручника «Українська мова» для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів з поглибленим вивченням філології. *Українська мова і література в школах України*. 2017. № 6. С. 22-30.
5. Козира В.М. Технологія розвитку критичного мислення у навчальному процесі: навчально-методичний посібник для вчителів. Тернопіль: Видавництво Астон, 2017. 60 с.
6. Кроуфорд А, Саул Венди Е., Метьюз Самуел, Макінстер Джеймс. Технології розвитку критичного мислення учнів. Переклад публікації проєкта «Читання і письмо для критичного мислення, 2006.
7. Нові технології навчання: збірник наукових праць ДНУ: «Інститут модернізації змісту освіти». Київ, 2020. Вип. 94. 338 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1enknb3yJHr9rh_P18aAzR3JD251x6Nii/view (дата звернення: 20.10.2023р.).
8. Нові технології навчання: збірник наукових праць ДНУ: «Інститут модернізації змісту освіти». Київ, 2020. Вип. 93. 184 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1mfIYzbCU4Pq4FeM-1NtBIZ0rE-6zHy44/view> (дата звернення: 20.10.2023р.).
9. Нові технології навчання: збірник наукових праць ДНУ: «Інститут модернізації змісту освіти». Київ, 2019. Вип. 92. 324 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1ZqFlBiMzZSpZUnUgeE8o7Xui_tIA_FlZ/view (дата звернення: 20.10.2023р.).
10. Нові технології навчання: збірник наукових праць ДНУ: «Інститут модернізації змісту освіти». Київ, 2018. Вип. 91. 272 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1TCoQEgt13CZNViHyhVsBSyMTSndkVqvU/view> (дата звернення: 20.10.2023р.).
11. Стрельніков В.Ю. Сучасні технології навчання у вищій освіті: модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МПК ПУЕТ: Полтава, 2013. 309 с. URL: <https://library.kr.ua/wp-content/elib/strelnikov/posibnyk-Strelnikov.pdf> (дата звернення: 20.10.2023р.).

14. Інформаційні ресурси

1. Державний стандарт базової середньої освіти. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/ (дата звернення: 15.11. 2023р.).
2. Типові освітні програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/602/fd3/0bc/602fd30bccb01131290234.pdf> (дата звернення: 17.11. 2023р.).
3. Концепція НУШ: URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 20.11. 2023р.).
4. Перелік навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих МОН України для використання в 5-11 класах закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою. URL: <https://docs.google.com/spreadsheets/d/16NyRYEKgeQ4T5BE68La-s2gn0q2MPyIWSWx-Vdw-zmA/edit?gid=337295027#gid=337295027> (дата звернення: 20.09.2023р.).